

Bon Nadal! 😊

LA CRONOLOGIA

1. Les festes nadalenques duren molt, a Catalunya! Podeu endreçar les següents festivitats/activitats i situar-les al calendari?

dia de Nadal, nit de Nadal, , nit de reis, cap d'any, Sant Esteve, missa del gall, dia dels innocents, Sant Silvestre, cavalcada de reis, advent, dia de reis

2. Podeu relacionar les festivitats amb la seva corresponent descripció?

Dia de Nadal

- S'organitza un dinar amb tota la família: es menja escudella, carn d'olla o algun plat molt elaborat. Normalment també *es fa cagar el tió*.

Revetlla de cap
d'any

- Se sopa amb la família o els amics. A mitja nit, es mengen dotze grans de raïm i es brinda amb cava.

Els Sants
Innocents

- Aquest dia, són tradicionals diverses curses que es fan arreu del territori. També és conegut d'aquest dia l'*home dels nassos*, que té tants nassos com dies té l'any.

- Sant Esteve • Els nens esperen amb il·lusió aquest dia, en què reben regals si han estat bons i carbó si no s'han portat bé.
- Sant Silvestre • Aquest dia és conegut perquè mengem canelons.
- Nit de reis • Els catalans es *gasten bromes* els uns als altres (de manera similar a l'*April's fool*)

LES NADALES¹

Les *nadales* ('koledy') són cançons típiques de la festivitat de Nadal. Escolteu-les i completeu-les: hi surten molts menjars típics i vocabulari propi de les festes.

3. Ara ve nadal

Ara ve Nadal, matarem el _____, i a la tia Pepa n'hi darem un _____.	Ara ve Nadal, matarem el _____, i a la tia Pepa n'hi darem un _____.	Ara ve Nadal, menjarem _____, i amb una guitarra cantarem _____.
---	---	---

4. Fum, fum, fum

El _____ de desembre, fum, fum, fum, ha nascut un _____ ros i blanquet, fill de la Verge Maria, és nat ² en una _____ ³ , fum, fum, fum.	Allà _____ de la muntanya, fum, fum, fum si n'hi ha dos _____ abrigadets, amb la pell i la samarra mengen _____, fum, fum, fum.	Qui dirà més gran mentida? Fum, fum, fum. Ja respon es majoral amb gran cabal: Jo en faré deu mil camades, d'un sol bot totes plegades" fum, fum, fum.
--	---	--

- a. Al fons d'aquesta cançó sona una *simbomba*, un instrument que es toca especialment per Nadal. Com és? Com es toca?

5. Una nadala moderna: Quan somrius (Josep Thió)

Ara que la nit s'ha fet més llarga	És el buit que deixes quan _____
Ara que les fulles ballen _____ al racó	És el buit que es fa a casa quan no hi ha
Ara que els carrers estan de _____	ningú

¹ Podeu

² Forma antiga: "ha nascut"

³ Sinònim: "estable"

Avui que la _____ du tants records	Són petits _____ tot el que em queda
Ara que sobren les paraules	Com queda al _____ un cabell llarg
Ara que el vent _____ tant fort	Vas dir que mai més _____
Avui que no em fa falta _____,	El temps, pacient, ha anat _____
ni tan sols _____	Qui havia de dir que avui estaries esperant
Per saber que estàs al meu costat	Que ens trobéssim junts, al teu costat?
És Nadal al meu _____	És Nadal al teu _____
Quan somrius content de _____	Quan somric content de _____
Quan la nit es fa més _____	Quan la nit es fa més _____
Quan t'abraces al meu _____	Quan m'abraço al teu _____
I les llums de colors	I les llums de colors
M'il·luminen _____	M'il·luminen _____
Les _____ amb el somriure	Les _____ el teu somriure
Quan em parles amb el _____	Quan et parlo amb el _____

a. Passa a estil directe la frase:

Vas dir que mai més tornaries. → Tu vas dir:

b. Dialectologia: d'on és el cantant dels **quatre primers versos**?

6. **La cançó del tió** (té moltes versions)

Caga tió,	que són més bons.
caga _____	Caga tió
d'avellanes i _____	(ametlles i torró)
no caguis _____	si no vols cagar
que són massa salades:	et donaré un cop de bastó.
caga torrons,	

EL MENJAR

7. Vegeu el següent [vídeo](#) sobre el *tortell de reis* i contesteu a les preguntes:

a. Quins d'aquests *farçits* se citen al vídeo? Subratlleu-los.

Nata, xocolata, fruita en conserva, massapà, melmelada, trufa, crema catalana, cabell d'àngel, brossat⁴, mel, torrons.

b. Quins són els "secrets" que amaga a dins? El r _____ i la f _____.

c. Quan es menja el tortell de reis? Dia _____.

i. Per berenar

---

⁴ Tipus de formatge fresc típic d'algunes zones de parla catalana (també anomenat *brull*)

- ii. Per postres
- iii. Per dinar
- d. Qui pagarà la coca?

8. Mira el següent [vídeo](#)⁵ i contesta:

- a. Què vol fer en Canudas per cap d'any?
- b. Què li ha passat a la mare d'en Ferrer?
- c. Què li regala en Canudas al Ferrer?

9. Podeu relacionar aquests menjars amb el seu nom? Quan es mengen?

[torrons](#), [tortell](#), [canelons](#), [escudella](#) i [carn d'olla](#), raïm, galets, [neules](#), el cava

		
		
		

⁵ Podeu veure més “càpsules nadalenques” [aquí](#).

LES TRADICIONS

10. Mira el [vídeo](#) sobre el tió i contesta.

- Per què en Rafel no vol posar el tió per Nadal?
- Què se li dona de menjar, a un tió?
- Per què en Jaume no vol decorar la casa amb un Pare Noel? On acaba, el personatge?

11. Relacioneu les imatges amb el nom de les festivitats/activitats de festes.

Després, agrupeu-hi les paraules relacionades com a l'exemple.

Els pastorets, el tió, [el quinto/la quina](#), el pessebre/pessebre vivent, la cavalcada de reis, revetlla de cap d'any

		
<i>els actors</i>		
		

els fanalets, els actors, el carbó, els cartrons, els caramels, els regals, àngel Miquel, les guixes, Llucifer, els pastors, els patges, Lluquet i Rovelló, el caganer, el raïm, el lloro, el cava, el bastó, la cova, el caganer, campanades, els premis, carrosses.

12. Escolta aquesta cançó que explica què hi ha d'haver en un *pessebre* i completa la lletra.

En un pessebre ha d'haver-hi
un _____ i el _____
també la _____,
una _____ i una _____
i mal penjat un _____.

Però sobretot hi ha d'haver-hi,
hi ha d'haver-hi un _____.

Hi ha d'haver-hi _____ i

_____ i un poblet ben nevadet
i un _____ de paper de plata,
_____ i _____
al voltant d'un foc rogent.

En un pessebre hi ha d'haver-hi
tres _____ i un _____,
un ramat de _____ soltes
i una iaia castanyera
i un _____ dins l'infern.

Agafeu la cartolina
retalleu un cel immens
i afegiu-li unes _____.

Els que no tinguin _____
hi podran posar gomets.

També hi ha d'haver tres _____
amb tres _____, tres _____,

_____ i que venen des de l'Orient,
carregats, porten _____.

Què bé que ens ho passarem!

Al pessebre hi ha d'haver,
hi ha d'haver-hi un _____
perquè hi sigui Sant Josep.

I si no hi ha _____,
que el pobret s'estigui dret.

No us en oblideu mai més
en un pessebre hi ha d'haver
en un pessebre hi ha d'haver-hi
hi ha d'haver-hi un _____.

CATALÀ EN SÈRIE – ESPECIAL NADAL

Un dia normal...

---

1. Mirem plegats el capítol “Tinc un dia normal” (*Plats Bruts*). Contesta les preguntes de veritat o fals.
  - a. En David diu que li encanta el Nadal. V/F
  - b. En Lopes sempre ha celebrat un Nadal tradicional. V/F
  - c. L’Emma ha aconseguit una feina molt ben pagada. V/F
  - d. La família del David ha decidit celebrar el Nadal sense ell. V/F
  - e. En David aconsella a en Lopes que no mengi torrons perquè ha de perdre pes. V/F
  - f. El premi de la rifa de la nena són diners. V/F
  - g. El número de la loteria de la Mercedes i en Ramon és difícil de recordar. V/F
  - h. Pel dia de Nadal, en David i en Lopes planegen fer una sopa molt lleugera. V/F
  - i. En Ramon decideix no compartir el premi de la grossa amb la Mercedes. V/F
  - j. El cap de l’Emma vol lligar amb la Carbonell. V/F
  - k. La Mercedes té una germana que està malalta. V/F
  - l. A la Carbonell li sap molt de greu deixar-los a tots. V/F
  - m. Per Nadal, en Lopes i en David fan un àpat amb tot de luxes. V/F
  - n. En Ramon ha hagut de contactar amb la màfia japonesa perquè li tregui el ronyó. V/F
  - o. El dia següent, en David i en Lopes no celebraran Sant Esteve. V/F
2. Fixeu-vos en les següents expressions i intenteu esbrinar què volen dir.
  - a. Qui per un “dia normal” res no estrena, res no val:
  - b. Posar-se tou/tova:
  - c. Fer-se mala sang:
  - d. Fer basarda:
  - e. Donar “la pasta”: